

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG IRÁNYELV JAVASLATA A KÖZÖS EURÓPAI MINIMÁLBÉRRE. KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK *

*Szabó Sarolta*¹

A minimálbér azt a legalacsonyabb díjazást jelenti, amit a munkáltatók a munkavállalóknak jogszerűen fizethetnek, más megfogalmazásban egy olya árszint, amely alatt a munkavállalók nem értékesíthetik munkaerejüket. A minimálbérnek több funkciója is van, egyrészt a munkavállaló szempontjából kizárhatja a kizsákmányolóan alacsony fizetést valamint kiigazíthatja a béregyenlőtlenségeket - főleg az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők esetében-, másrészt a munkáltatók között részben azonos versenyfeltételeket teremt.²

A minimálbér-szabályozás szinte minden országban és gazdasági rendszerben ismert, azonban még sincs egységes szabályozása, ahogyan a minimálbér előnyeiről és hátrányairól szintén eltérő álláspontok alakultak ki. Különösen igaz ez az Európai Unió belső piacára, ahol a munkaerő szabad mozgásának biztosítása érdekében sarkalatos kérdéseket vet fel. Azok, akik az általános minimálbér bevezetése mellett állnak, ők azzal érvelnek, hogy a minimálbér növeli a munkavállalók életszínvonalát, csökkenti a szegénységet és a társadalomban lévő egyenlőtlenségeket, ugyanakkor pozitív, növelő hatással van a munkavállalási akaratra. Ezzel szemben vannak azok az országok, akik a minimálbér elleni álláspontot képviselnek, mert véleményük szerint gerjeszti a szegénységet és a munkanélküliséget, főleg a szakképzetlen és a tapasztalattal nem rendelkező munkavállalók körében. Ezen túlmenően hátrányos hatással van a vállalkozásokra is, ugyanis a termékeik és szolgáltatásaik árába be kell építeniük a minimálbér emelés árát, így a versenyképességre is romboló hatással lehet. Továbbá ellenérvként fogalmazzák meg, hogy a magas minimálbér csökkentheti a foglalkoztatást, kizárhat egyes csoportokat a munkaerőpiacról.

1. Minimálbér az Európai Unió tagállamaiban

Azonban a véleménykülönbségek ellenére vitathatatlan, hogy a XX. században nagy fejlődésen esett át a jogintézmény és mára a legtöbb fejlett gazdasággal bíró társadalomban valamilyen formában a minimálbér szabályozva van. Egyes tagállamok között azonban nagy eltérések figyelhetők meg a minimálbér-szabályozás tartalmában. Az Európai Unión belül minden tagállamban léteznek minimálbér-rendszerek. Ezek közül 21 olyan tagállam van, ahol nemzeti jogszabály rögzíti a minimálbér szintjét és 6 olyan tagállam, ahol pedig kollektív szerződések határozzák meg a garantált bérminimumot. Tehát ezen utóbbi európai országokban is létezik egyfajta minimálbér, csak más alapon nyugszik a szabályozása.³ Ezek alapján kétféle minimálbér kialakítási megoldást

---

* DOI 10.21867/KjK/2021.2.10.

¹ Szabó Sarolta, joghallgató, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

A tanulmány az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

² [Fears and hopes around future minimum wages | Eurofound \(europa.eu\)](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

³ [Miért rossz ötlet az európai minimálbér? \(azonnali.hu\)](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

különböztethetünk meg. Egyik megoldás a törvényi minimálbér politika, melyben minden munkavállalóra egyetlen összeg vonatkozik. Ezzel a megoldással egy tisztességes életszínvonalat kívánnak elérni, biztosítani. A másik megoldás a kollektív szerződések által határolt minimálbér-politika. Ebben az esetben az összege a felek által kötött kollektív szerződésen nyugszik, amely kiegészülhet továbbá helyi megállapodásokkal. Ebben az esetben azonban a kormány nem csak a szerződés aláíróra terjeszti ki az abban tárgyalásos módon megállapított minimálbér mértékét, hanem egy egész régióra, iparágra vagy szakmai képzettségre.⁴ Az első megoldás esetében nincs megkülönböztetés az egyes ágazatok dolgozói között, míg a második megoldás rugalmasabb, hisz az ágazati sajátosságokat is figyelembe veszik a szabályozás kialakításánál, a minimálbérek összegének megállapításánál. Úgy tűnik, hogy az Európai Bizottság inkább a kollektív bértárgyalások gyakorlatát mozdítaná elő, mert azokban modellekben magasabb minimálbérek figyelhetők meg, kisebb az alacsony bérű munkavállalók aránya, továbbá nincsenek nagy béregyenlőtlenségek.⁵ De az idáig vezető út rögösnek mondható, számos tervezet és előkészítő munka ellenére az igény megfogalmazásán túl nem jutott a koncepció.

2. A minimálbér alakulása

Vizsgáljuk meg tehát, hogy a számok szintjén mit is jelent mindez az Európai Unióban, mekkora különbségek vannak és lehetnek az egyes tagállamok minimálbér összegében!? A következő ábrán a minimálbér 2011-es év és 2021-es év összegét mutatja az egyes tagállamokban.

2021. januárjában 21 tagállam rendelkezett konkrét nemzeti minimálbérrel, míg Dánia, Ausztria, Svédország, Finnország, Olaszország és Ciprus esetében nem volt ilyen szabályozás. Az ábrán is látható, hogy a minimálbérek elég eltérőek az egyes tagállamokban, például míg Bulgáriában 332 euró, addig Luxemburgban 2202 euró volt, mely jelentős különbségekről tanúskodik.

Az ábra alapján az uniós tagállamokat három csoportba tudjuk osztani:

Az első csoportba azok a tagállamok tartoznak, akik minimálbére a havi 700 eurót nem éri el. Ide tartozik Magyarország, Románia, Bulgária, Lettország, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Észtország, Litvánia és Szlovákia.

A második csoportba tartoznak azok, akik minimálbére havi 700 és 1500 euró között van. Ilyen ország Portugália, Görögország, Málta, Szlovénia és Spanyolország.

A harmadik csoportban pedig a nemzeti minimálbér már meghaladja a havi 1500 eurót. Ebbe a csoportba tartoznak: Franciaország, Németország, Belgium, Hollandia, Írország és Luxemburg.

Az ábra alapján az is látható, hogy 2011. január és 2021. január között az átlagos éves változási ráta Romániában volt (+11,3%) a legmagasabb, őt követi Litvánia (+10,7%) és Bulgária (+10,4%). A legalacsonyabb ráta pedig Franciaországban (+1,3%), Belgiumban (+1,4%), illetve Máltán, Írországban és Hollandiában (mind +1,7%) volt.⁶

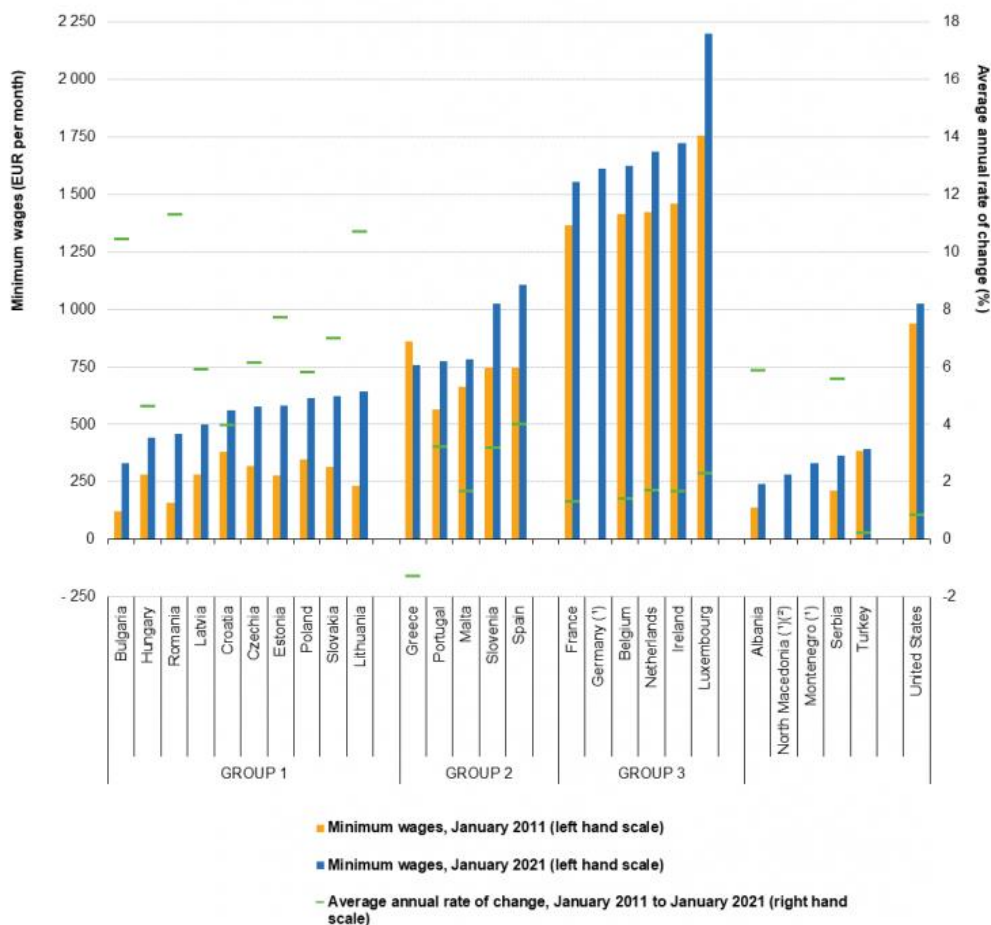
⁴ [Minimálbér stratégiák az Európai Unióban, és az egységes Európai Minimálbér szint bevezetésének esélyei \(munkastanacsok.hu\)](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

⁵ Uo.

⁶ [Minimum wage statistics - Statistics Explained \(europa.eu\)](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

1. ábra

A minimálbér összege 2011. január és 2021. január hónapokban (Euró/hónap)

Note: Denmark, Italy, Cyprus, Austria, Finland and Sweden: no national minimum wage.

(*) January 2011 data and average annual rate of change not available.

(*) July 2018 instead of July 2020.

Source: Eurostat (online data code: earn_mw_cur)

eurostat

Forrás: Eurostat

Azonban vásárlóerő-paritáson mérve kisebb a különbség. A vásárlóerő-paritás egy mutató, amellyel módosítva összehasonlíthatóvá válnak az egyes országok bérekkel kapcsolatos adatai. Tehát figyelembe veszi, hogy noha valamely országban alacsonyabbak a bérek, mint a másokban, ugyanakkor a megélhetéshez szükséges kiadások szintén kevésbé jelentősek. ⁷

⁷ [Minimum wage statistics - Statistics Explained \(europa.eu\)](https://www.eurostat.eu/minimum-wage-statistics). (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

3. Az európai minimálbér koncepciója

A 2019-ben felállt Európai Bizottság egyik kiemelkedő célja az, hogy 2024-ben létrejöjjön egy egységes európai minimálbér. Ennek érdekében a Bizottság 2020. október 28-án megjelentette a szociális jogok európai pillérének 6. alapelveiben megfogalmazott megfelelő minimálbér gyakorlati biztosítására vonatkozó javaslatát.⁸

Ezen javaslattal az Európai Bizottság célja az, hogy az EU területén egy olyan szintű minimálbért biztosítson, amely a munkavállalók számára tisztességes megélhetést biztosít, továbbá ösztönző hatása van a munkára, ugyanakkor csökkenti a béregyenlőtlenségeket és a szegénységet mindazok körében, akik munkából élnek.

A javaslat benyújtását megelőzte a szociális partnerekkel folytatott kétféle konzultáció, így kikérték az európai szociális partnerek álláspontját is. Az egyeztetés során az Európai Szakszervezeti Szövetség (a továbbiakban: ETUC) javasolta azt, hogy a tagállami minimálberek megállapításának kritériumait egységesen határozzák meg és javaslatot tett a kollektív tárgyalás erősítésére is. Ezzel ellentétben az európai munkáltatói szervezetek ellenezték a minimálbérre vonatkozó bármely egységes szabályozás elfogadását.

Az európai tagállamok gazdasági szempontból mind a mai napig eltérő fejlettségi szinten állnak, nagy bér- és árkülönbségek figyelhetők meg közöttük, ahogyan azt a statisztikák kapcsán már láthattuk. Emiatt a javaslat csupán egy ésszerű arányt határoz meg, amely szerint a minimálbért az átlagbér – pontosabban a mediánbér – 60%-ában kellene meghatározni, így az minden országban arányos lenne a gazdasági fejlettséggel, nem lennének kiugróan alacsony bérek egy-egy tagállamban. A mediánbér az a keresetszint, amely az összes keresőt két egyenlő csoportra osztja: az emberek fele ennél kevesebbet, másik fele pedig többet keres.⁹

A fentiek alapján az irányelv a tagállami minimálberek kérdését a tisztességes munkafeltételek oldaláról közelíti meg, a tagállamokat pedig arra kívánja ösztönözni, hogy saját nemzeti kereteik között megfelelő minimálbért állapítsanak meg.

Az európai minimálberről szóló elképzeléssel kapcsolatban a tagállamok között két álláspont alakult ki. Egyes tagállamok kiállnak az elképzelés mellett, szorgalmazzák annak megvalósítását – ebbe a körbe elsősorban a dél- és kelet-európai tagállamok tartoznak – míg más – főleg észak- és nyugat-európai – tagállamok nem fogadják el ezt a koncepciót.

Az európai minimálbér bevezetésére tett javaslatnak több indoka is volt. Az egyik az, hogy a tagállamok között jelentős a munkaerőáramlás, melynek pozitív hatásai mellett számos negatív hatása is megfigyelhető. Negatív hatásként jelenik meg többek között az, hogy a szegényebb országokban munkaerőhiány alakul ki, továbbá a vis maior eseteiben nehéz a munkaerő pótlása, amely a Covid-19 járvány okozta helyzetben szintén számottevő problémát okoz.

---

⁸ [Európai minimálbérre vonatkozó uniós irányelv-javaslatot terjesztett elő az Európai Bizottság](#) . (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

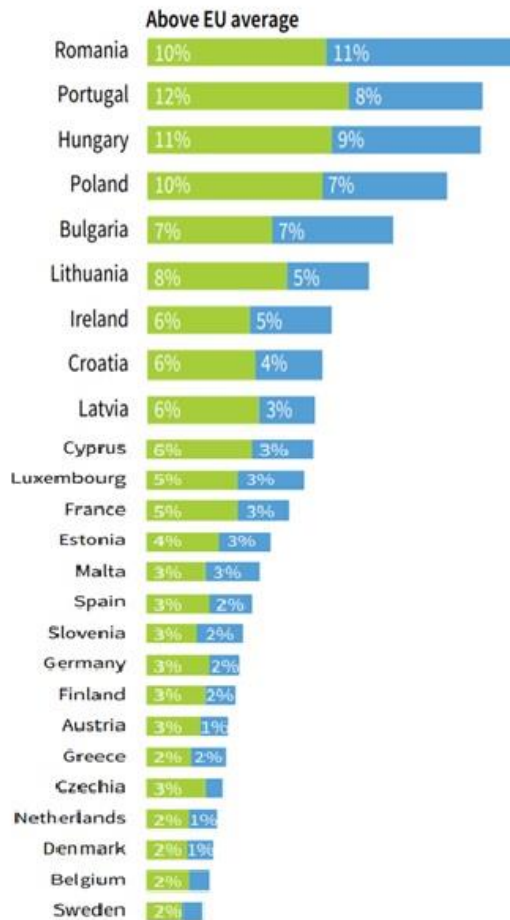
⁹ [A megfelelő minimálberről szóló EU irányelv javaslatról - Közel 100 szakszervezetet tömörítő szövetség](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

Az Európai Bizottság célja az irányelvvel annak elérése legkésőbb 2024-ig, hogy az Európai Unió területén foglalkoztatott munkavállalók olyan fizetést kaphassanak, amelyből attól függetlenül meg tudnak élni, hogy melyik tagállam állampolgárai.¹⁰

A következő ábra jól szemlélteti, hogy mekkora azok aránya az Európai Unióon belül, akik keresete a minimálbér szintjének +/-10%-os sávjában található.

1. ábra

A minimálbért keresők aránya az Európai Unió egyes tagállamaiban, nemek szerinti megoszlásban

Forrás: Eurostat

¹⁰ [Minimálbér stratégiák az Európai Unióban, és az egységes Európai Minimálbér szint bevezetésének esélyei](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

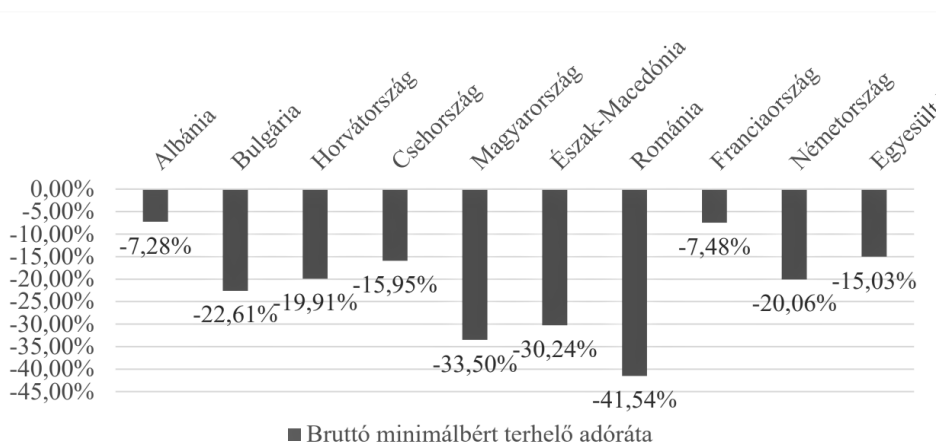
Az ábra alapján Romániában a legmagasabb ez az arány (a nők 11%-a, a férfiak 10%-a él a minimálbérből), a sor végén pedig a nyugat-európai tagállamok állnak.¹¹ További nehézséget okoz, hogy a minimálbért alkalmazó államokban bruttó összegben állapítják meg a minimálbér mértékét, amelyet tagállamonként különböző mértékű adók terhelnék; a munkavállalóknak azonban az adóterhek levonását követően maradó nettó bérükből kell megélniük.¹²

4. A minimálbér-stratégia kritikái

A fent bemutatott ötlettel kapcsolatban több probléma is felvetődik. Egyrészt nem mindegy, hogy a nettó vagy bruttó átlagbért tekintjük kiindulási pontnak, mert ezek aránya tagállamonként eltérő: a jövedelemadóztatás mértéke egyes államokban magasabb, mint másokban. Nincsen egységes megoldás a tagállamok között arra nézve, hogy ezeket az adóterheket milyen arányban fizetik a munkáltatók és a munkavállalók: míg egyes országokban a bruttó bérek átlagban csak 10-20 százalékkal magasabbak a nettónál, máshol ez az érték közel 50 százalék.

2. ábra

A minimálbért terhelők adóráták egyes tagállamokban

Forrás: Eurofound Európai munkakörülmény-felmérések 2015

Az ábra alapján látható, hogy az egyes európai országok között nagyon eltérő a bruttó minimálbért terhelő adórátája. Az elvonás mértéke különösen magas Romániában (41,54%), Észak-Macedóniában (30,24%) és Magyarországon (33,5%).¹³

¹¹ [Minimálbér stratégiák az Európai Unióban, és az egységes Európai Minimálbér szint bevezetésének esélyei](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

¹² https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef20005en.pdf (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

¹³ [Minimálbér stratégiák az Európai Unióban, és az egységes Európai Minimálbér szint bevezetésének esélyei](#) (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

További problémaforrás lehet, hogy több tagállamban az adórendszer nem egykulcsos (lineáris), hanem különböző jövedelemszinteken eltérő adókulcsokat alkalmaznak.

Az ETUC kritizálta a javaslatnak azt a pontját, amely a kollektív tárgyalások előmozdításának érdekében előírja, hogy azon tagállamokban, ahol a kollektív szerződések általi lefedettség mértéke alacsonyabb, mint 70%, akcióttervet kell készíteni. Ez a követelmény 18 tagállamot érint. Az akcióttervet nyilvánosságra kell hozni, melyről értesíteni kell az Európai Bizottságot. Az ETUC ezzel kapcsolatban kifogásolta, hogy a javaslat nem határozza meg annak következményeit, szankcióit, ha ezen akcióttervek létrehozása elmarad, ezáltal kockáztatva a rendelkezés eredményes végrehajtását.

Az irányelvjavaslat továbbá arra kötelezi a tagállamokat, hogy „a tisztességes munka- és életkörülmények, a társadalmi kohézió és a felfelé irányuló konvergencia érdekében” a javaslatban leírt feltételeknek megfelelően biztosítsák a minimálbér megfelelőségét, ugyanakkor az irányelv rendelkezései nem határoznak meg egy olyan, a tisztességes életkörülmények biztosításához szükséges küszöbértéket, amely alá a törvényben előírt minimálbér nem eshet. Ez a küszöbérték azt a célt szolgálná, hogy a törvényben előírt minimálbér ne hagyhasson a szegénységi küszöb alatt élő foglalkoztatottakat. Az ETUC javaslata alapján ennek a küszöbértéknek el kellene érnie a mediánbér 60 %-át és az átlagbér 50%-át.

Az irányelvjavaslat alapján a minimálbér megállapítása csak a munkaviszonyban állókat és a munkaszerződéssel foglalkoztatottakat érinti, így nem terjed ki például az ún. önfoglalkoztatókra: az ETUC őket is az irányelv hatálya alá kívánja vonni.

A javaslat emellett lehetővé teszi, hogy az európai tagállamok eltérő minimálbért állapítsanak meg egyes sajátos munkavállalói csoportok esetében, azonban ennek arányosnak kell lennie, nem lehet diszkriminatív, valamint az esetleges eltérések észszerűek és legitim cél által igazoltak kell, hogy legyenek.

Összegezve az elmondottakat, az ETUC rámutatott arra, hogy a javaslat egyelőre még nem teljes, mivel hiányzik belőle néhány olyan elem, amelyek nélkülözhetetlenül fontosak lennének a megvalósításához.¹⁴

***

Félelem, remény és sok spekuláció. Az egységes európai minimálbér bevezetésével kapcsolatban nincs egyetértés, ugyanis sokan eltérően látják, hogy milyen hatásokkal járhat az Európai Unióban és az egyes tagállamokban. Egy szint mindenki számára? Egy mindenre kiterjedő bérbéállítás? A mediánbérek közös százaléka, vagy valami más? Mindenesetre az biztos, hogy a kezdeményezés vegyes érzelmeket váltott ki: van, ahol reményt, van, ahol félelmet. Dánia és Svédország érdekképviselői voltak azok, akik leginkább hangot adtak véleményüknek: ezekben az országokban a szociális partnerek attól tartanak, hogy nyomás alá kerül a kollektív tárgyalási rendszerük és a beavatkozás bármely formáját elutasítják. Ezzel szemben a közép- és kelet-európai tagállamok szakszervezetei összefogtak és levelet írtak az ETUC-nak, melyben támogatásukat fejezték ki az uniós minimálbér iránt.¹⁵

¹⁴ [Az Európai Unióban biztosítandó minimálbérekről](#). (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

¹⁵ [Fears and hopes around future minimum wages | Eurofound](#). (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

A legnagyobb gond az egységes minimálbér kapcsán, hogy maga az elképzelés hiába megfelelő, annak kivitelezése több problémába is ütközik. Ilyen például a tagállami minimálbér-politikák eltérő volta, a minimálbérre alkalmazott adókulcsok különbözősége, az eltérő életszínvonal. Problémaként jelentkezik továbbá az a lehetőség, hogy a várt konvergencia helyett további leszakadás következik be; valamint azzal az eshetőséggel is számolni kell, hogy hiába nő a minimálbér, ha euróban számolva a valuta inflálódik. Így az egységes minimálbérszint javaslatban szereplő formája nem járhat érdeksérelem nélkül.¹⁶

Az egységes európai minimálbér bevezetése nem feltétlenül jelentene megfelelő megoldást, hiszen ha az egységes minimálbér nagy mértékű bérnövekedést idézne elő olyan tagállamokban, amelyek kevésbé fejlettek, akkor azokban a lakosság nagy részét nem lenne célszerű foglalkoztatni a magas minimálbér miatt. Erre vezethető vissza az is, hogy ha például a cégeknek magasabb bért kellene fizetniük a munkavállalóknak, akkor az érintett munkáltatók többsége a munka megnövekedett árára tekintettel egy idő után csökkentené a munkavállalók számát.

Az európai minimálbér fogalma így kissé megtévesztően hat: célszerűbb lenne egy uniós minimálbér-szabályozásról beszélni, hiszen a tervek nem egy adott összegről szólnak, hanem arról, hogy a minimálbérnek milyen arányban kellene igazodnia az átlagbérhez minden egyes tagállamban.¹⁷

2017 novemberében az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság kikiáltotta a szociális jogok európai pillérét, hogy megvalósítsa Európa jólétre, haladásra és konvergenciára vonatkozó ígérését és mindenki számára valóra váltsa a „szociális Európát”. A pillér 6. alapelve - mely a bérekről szól – a nemzeti gyakorlatnak megfelelően, és a szociális partnerek autonómiájának tiszteletben tartásával a megfelelő minimálbérék, valamint az átlátható és kiszámítható bérmegállapítások létrehozását szorgalmazza.¹⁸

Források jegyzéke:

- <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20201118/tul-magas-vagy-tul-alacsony- lenne-a-magyar-minimalber-457698> (letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20201116/europai-minimalber-mire- szamithat-magyarorszag-457566> (letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- http://www.budapestinstitute.eu/uploads/foglpol20_4_3minimalber.pdf
- <https://www.liganet.hu/10722-az-europai-unioban-biztositando- minimalberekrol.html> (letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- <https://munkastanacsok.hu/wp-content/uploads/2020/11/Minimalberek- Europaban.pdf> (letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- <https://novekedes.hu/elemzesek/mit-jelentene-az-europai-minimalber- lengyelorszag-megvalositja> (letöltés dátuma: 2021. május 21.)

¹⁶ [Minimálbér stratégiák az Európai Unióban, és az egységes Európai Minimálbér szint bevezetésének esélyei \(munkastanacsok.hu\)fn](#)

¹⁷ [Mit jelentene az európai minimálbér? – Lengyelország megvalósítja \(novekedes.hu\)](#)

¹⁸ [Minimum wage statistics - Statistics Explained \(europa.eu\)](#)

- <https://www.eurofound.europa.eu/data/statutory-minimum-wages>(letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- <https://munkatanacsok.hu/a-megfelelo-minimalberrol-szolo-eu-iranyelv-javaslatrol/> (letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Minimum_wage_statistics#General_overview (letöltés dátuma: 2021. május 21.)
- https://azonnali.hu/cikk/20190324_miert-rossz-otlet-az-europai-minimalber-isztin-peter (letöltés dátuma: 2021. május 21.)